

บทที่
10

คำประกัน จำนำ จำนอง

สาระการเรียนรู้

- 1. คำประกัน
- 2. จำนำ
- 3. จำนอง

1. คำประกัน

⚡ ความหมายและลักษณะของสัญญาคำประกัน ⚡

คำประกัน คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้คำประกัน** ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

▶ สารสำคัญของคำประกันมีดังนี้

1. มีหนี้ประธารระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เกิดขึ้นก่อน
2. การคำประกันต้องทำโดยบุคคลภายนอกกับเจ้าหนี้
3. สัญญาคำประกันเป็นสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างเจ้าหนี้กับผู้คำประกัน
4. ในสัญญาคำประกันไม่ได้กำหนดแบบ

1. คำประกัน

หนี้ในสัญญาคำประกันมีประเด็นจะต้องพิจารณา 2 ประเด็นด้วยกัน คือ **หนี้ของผู้คำประกันเกิดขึ้นเมื่อไร และผู้คำประกันจะต้องรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด**

- ▶ **ประการแรก** การคำประกัน คือการที่บุคคลภายนอกผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้เมื่อบุคคลไม่ชำระหนี้
- ▶ **ประการที่สอง** ผู้คำประกันจะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ตนผูกพันเข้าคำประกันนั้น ตลอดจนมูลหนี้ดอกเบี้ย และค่าเสียหายในการผิดนัดไม่ชำระหนี้

1. คำประกัน

⚡ สิทธิของผู้คำประกัน ⚡

สิทธิของผู้คำประกัน แบ่งออกได้เป็น 2 กรณีคือ สิทธิของผู้คำประกันก่อนการชำระหนี้ และสิทธิของผู้คำประกันหลังการชำระหนี้แล้ว

- ▶ 1. สิทธิของผู้คำประกันก่อนการชำระหนี้ ได้แก่ ผู้คำประกันไม่จำเป็นต้องชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดเวลา แม้ว่าลูกหนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์แห่งเงื่อนไขได้แล้ว
- ▶ 2. สิทธิของผู้คำประกันหลังการชำระหนี้แล้ว เมื่อผู้คำประกันได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แล้วผู้คำประกันสามารถไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ทั้ง เงินต้น และดอกเบี้ย

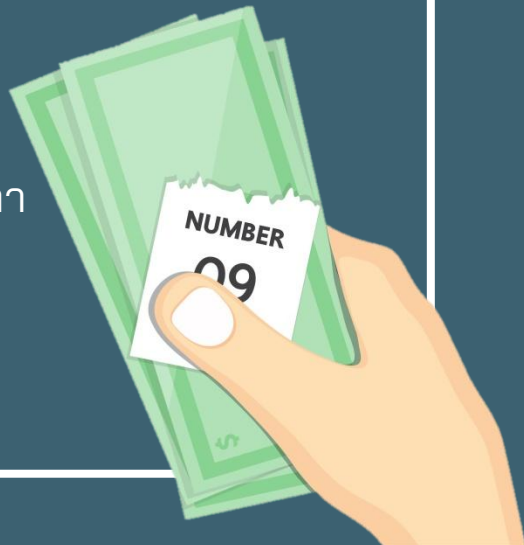
1. คำประกัน

ความระงับของสัญญาคำประกัน

- ▶ 1. ห นี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไป เช่น ลูกหนี้ชำระหนี้หรือเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้
- ▶ 2. เจ้าหนี้ผ่อนเวลาการรับผิดตามสัญญาแก่ลูกหนี้เว้นแต่ผู้ค้ำประกันจะยินยอมด้วย
- ▶ 3. เมื่อลูกหนี้ขอชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้ปฏิเสธการรับชำระหนี้
- ▶ 4. ผู้ค้ำประกันเลิกสัญญาคำประกันในกิจการที่เป็นเงื่อนเวลาในคราวเป็นอนาคตได้

1. คำประกัน

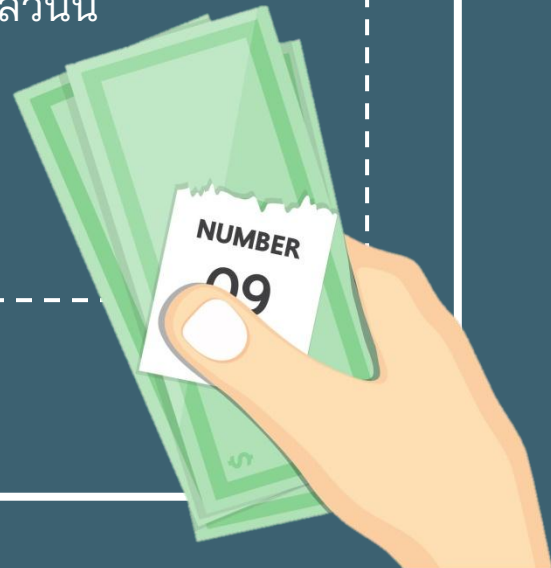

การตายของผู้คำประกัน

สัญญาคำประกันเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้แก่ผู้คำประกัน แต่หนี้ของผู้คำประกันจะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ดังนั้น การตายของผู้คำประกันจึงมีเรื่องที่ควรศึกษาดังนี้หากผู้คำประกันตายก่อน ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เท่ากับว่าหนี้ของผู้คำประกันยังไม่เกิดเมื่อหนี้ยังไม่เกิด กองมรดกก็ไม่ปรากฏหนี้ในส่วนนี้

ทายาทที่เข้ารับมรดกก็ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สัญญาคำประกัน แต่หากผู้คำประกันตายหลังลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หนี้ของผู้คำประกันก็เกิดขึ้นแล้ว ทายาทจึงต้องรับผิดชอบในหนี้นั้นด้วย

2. จำนำ

ความหมายและลักษณะของสัญญาจำนำ

จำนำ คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้จำนำ** ส่งมอบสิ่งหาปริมาตรทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้รับจำนำ** เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ลักษณะของการจำนำจึงมีดังนี้

- 1. การจำนำเป็นการนำทรัพย์สินมาประกันการชำระหนี้โดยทรัพย์สินนั้นต้องเป็นสิ่งหาปริมาตรทรัพย์เท่านั้น
- 2. การจำนำจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินให้กับผู้รับจำนำ
- 3. กฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำเป็นหนังสือหรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะฟ้องร้องได้
- 4. หนี้ตามสัญญาจำนำเป็นหนี้อุปกรณ์สัญญาจำนำทำขึ้นมาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ประธาน
- 5. การจำนำจะเป็นการกระทำของลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกก็ได้
- 6. ผู้จำนำต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนำ

2. จำนำ

⚡ สิทธิหน้าที่ของผู้รับจำนำ ⚡

- 1. ผู้รับจำนำมีสิทธิครอบครองทรัพย์สินที่จำนำ จนกว่าผู้จำนำจะชำระหนี้
- 2. ผู้รับจำนำมีสิทธิเรียกให้ผู้จำนำชำระค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สินขณะที่อยู่กับผู้รับจำนำ
- 3. ผู้รับจำนำต้องเก็บรักษาและสงวนทรัพย์สินที่จำนำ ไม่ให้สูญหายหรือเสียหาย
- 4. ผู้รับจำนำไม่เอาทรัพย์สินที่จำนำออกใช้เองหรือให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา

2. จำนำ

⚡ การบังคับจำนำ ⚡

- 1. เอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายทอดตลาด
- 2. ผู้รับจำนำอาจยื่นฟ้องต่อศาลให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนำได้
- 3. เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนำต้องนำมาชำระหนี้
- 4. คู่สัญญาจะตกลงกันให้ทรัพย์สินที่จำนำตกเป็นของผู้รับจำนำก็ย่อมทำได้

⚡ ความระงับของสัญญาจำนำ ⚡

สัญญาจำนำจะระงับสิ้นไปด้วยเหตุ 2 ประการ ดังนี้

- 1. เมื่อหนี้ประธานระงับ เพราะสัญญาจำนำเป็นสัญญาอุปกรณ์
- 2. เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินที่จำนำกลับไปคืนสู่ความครอบครองของผู้จำนำ

2. จำนำ

⚡ โรงรับจำนำ ⚡

- **โรงรับจำนำ** หมายความว่า สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ เป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท และหมายความรวมถึงการรับหรือ ซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย

2. จำนำ

⚡ โรงรับจำนำ ⚡

▶ การรับจำนำในโรงรับจำนำ

1. ผู้รับจำนำจะต้องจดแจ้งรายการเกี่ยวกับผู้จำนำไว้ให้ชัดเจนในตัวรับจำนำ
2. อัตราดอกเบี้ยที่โรงรับจำนำมีสิทธิเรียกจากผู้จำนำ
3. หากผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลากว่า 4 เดือนแล้ว ผู้รับจำนำจะต้องทำบัญชีทรัพย์สิน ดังกล่าวไปยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

▶ การไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ

1. โรงรับจำนำต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำเมื่อมีผู้นำตัวรับจำนำมาขอไถ่ภายในเวลาที่กำหนดไว้
2. ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของ

3. จำนอง

ความหมายและลักษณะของสัญญาจำนอง

จำนอง คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า**ผู้จำนอง** เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้รับจำนอง** เป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง โดยมีลักษณะดังนี้

- ▶ 1. ทรัพย์สินที่อาจใช้ในการจำนองได้แบ่งเป็น อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์พิเศษ
- ▶ 2. การจำนองเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้แก่ผู้รับจำนองนั้น แบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ การจำนองทรัพย์สินของตนเองเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ของตนเอง และเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ของบุคคลอื่น

3. จำนอง

หลักเกณฑ์การจำนอง

1. ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะจำนอง

2. สัญญาจำนองกฎหมายกำหนดแบบให้ต้องทำเป็นหนังสือ และนำไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นสัญญาจำนองตกเป็นโมฆะ ซึ่งการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจรับจดทะเบียนจำนองตามกฎหมาย เช่น

- การจำนองสัตว์พาหนะ หรือแพ ต้องไปจดทะเบียนที่อำเภอ
- การจำนองเรือต้องไปจดทะเบียนจำนองที่กรมเจ้าท่า

3. จำนอง

⚡ สิทธิหน้าที่ของผู้รับจำนอง ⚡

- ▶ 1. ผู้รับจำนองมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ
- ▶ 2. ผู้รับจำนองยังมีสิทธิที่จะเรียกเอาทรัพย์สินที่จำนองนั้นหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ของตนหากลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึง 5 ปี
- ▶ 3. ถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงินจำนวนน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ ถ้าในสัญญาจำนองได้ตกลงกันไว้ว่าหากบังคับจำนองแล้วได้เงินไม่พอชำระยอดหนี้ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบใช้ให้แก่ผู้รับจำนองจนครบถ้วน

3. จำนอง

ขอบเขตของสิทธิจำนอง

ผู้รับจำนองมีสิทธิบังคับจำนองได้เฉพาะทรัพย์สินที่จดทะเบียนจำนองเท่านั้น จะรวมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนจำนองไม่ได้ เช่น จำนองที่ดิน ย่อมไม่ครอบคลุมถึงบ้านที่ปลูกสร้างในภายหลัง เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้าว่า ให้รวมถึงบ้านด้วย และการ จำนองสิ่งปลูกสร้างซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินของคนอื่น ก็มีสิทธิจำนองเฉพาะสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น

3. จำนอง

การบังคับจำนอง

ให้สิทธิผู้จำนองมีสิทธิที่จะร้องขอให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองได้โดยไม่ต้องให้ศาลสั่ง หรือพิพากษาก่อน ตามมาตรา 729/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีรายละเอียดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หนี้ต้องถึงกำหนดชำระ
2. ทรัพย์สินที่จำนองนั้นไม่มีการจำนองหนี้รายอื่น หรือบุริมสิทธิอื่น ๆ

⚡ การบังคับจำนอง ⚡

3. ผู้จำนองสามารถดำเนินการแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับจำนองดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล
4. ผู้รับจำนองต้องดำเนินการขายทอดตลาดภายใน 1 ปี นับแต่รับหนังสือแจ้งจากผู้จำนอง

3. จำนอง

ความระงับตามสัญญาจำนอง

1. หนี้ประธานระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นอันมิใช่อายุความ เนื่องจากสัญญาจำนองเป็นสัญญาอุปกรณ์ประกันหนี้สัญญาประธาน ดังนั้น หากหนี้ประธานระงับสัญญาจำนองก็ระงับเช่นกัน เว้นแต่กรณี หนี้ประธานขาดอายุความก็ไม่ทำให้สัญญาจำนองระงับ
2. เมื่อผู้รับจำนองปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองโดยทำเป็นหนังสือปลดจำนอง
3. เมื่อผู้จำนองถอนจำนอง
4. เมื่อเจ้าหนี้ฟ้องบังคับคดีเอาทรัพย์สินที่จำนองขายทอดตลาด
5. เมื่อเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง

สรุป

เมื่อบุคคลให้ผู้อื่นยืมเงิน บุคคลก็ย่อมหวังว่าจะได้รับการชำระหนี้ หรือให้ลูกหนี้นำหลักประกันมาประกันหนี้สิน โดยหลักประกันนี้ ได้แก่ **การค้ำประกัน การจำนำ และการจำนอง** โดยกฎหมายกำหนดว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกเอาจากผู้ค้ำประกัน หรือบังคับเอากับทรัพย์สินที่นำมาจำนำ หรือจำนองแล้วแต่กรณี

